

ปัญหากฎหมายในการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินที่มีใช้ของลูกหนี้ตาม

คำพิพากษา

นางสาวชนิดา ทองดี*

รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์**

บทคัดย่อ

ในการบังคับคดีที่หนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลบังคับให้ผู้แพ้คดีหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาชดใช้เงินนั้น ผู้มีอำนาจบังคับคดี ได้แก่ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา เจ้าพนักงานบังคับคดี หรือแม้แต่ศาลเอง จะต้องบังคับคดีเอาทรัพย์สินของคู่ความในคดีและเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาเท่านั้น การบังคับคดียึดหรืออายัดเอาทรัพย์สินของบุคคลภายนอกนำมาขายทอดตลาดจึงเป็นการละเมิดต่อหลักแห่งกรรมสิทธิ์และความเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ทั้งยังเป็นการบังคับคดีที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายโดยชัดแจ้ง

จากการศึกษาพบว่า ในบางครั้งทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดเพื่อนำมาขายทอดตลาดชำระหนี้ตามคำพิพากษา มีใช้ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา และไม่เข้าข้อเว้นตามกฎหมายที่จะให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษานำมาชำระหนี้ได้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 288 กำหนดให้บุคคลภายนอกที่ต้องเสียหาย จากการยึดทรัพย์สิน ต้องยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึด ก่อนนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด ถ้าทรัพย์สินเช่นว่านั้นขายทอดตลาดไปแล้ว หากเป็นเจ้าของทรัพย์สินจะติดตามเอาทรัพย์สินคืนมาจากผู้ที่ซื้อโดยสุจริตไม่ได้ ถ้าจะขอรับเงินจากการขายทอดตลาด ตามบทบัญญัติของกฎหมายก็มีข้อจำกัดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 287 ที่ว่า บุคคลภายนอกจะขอคืนส่วนได้ จะต้องไม่ใช่บุคคลภายนอกที่มีสิทธิตาม มาตรา 288 นอกจากนี้ ศาลฎีกาก็ได้วางแนวบรรทัดฐานไว้ดีกว่า เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดไม่ใช่ช่วงทรัพย์สินตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งคำร้องขอที่ยื่นต่อศาลภายหลังที่มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นไปแล้ว หากมุ่งหมายจะให้ศาลมีคำสั่งปล่อยทรัพย์สินไปในที่สุด มิใช่การร้องขอให้เพิกถอนการขายทอดตลาดตามมาตรา 296 วรรคสอง ดังนั้น ศาลยกคำร้องและจะกลับไปยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินตามมาตรา 288 อีกไม่ได้ ในกรณีนี้ ตามกฎหมายของไทย บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการบังคับคดี มีสิทธิจะเสนอข้อหาต่อศาล โดยการฟ้องร้องให้บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพราะไปยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นมากับเรียกให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาชดใช้เงินคืนฐานเป็นลามิควรถัดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้เขียนเห็นว่า ตามกฎหมายของประเทศไทยยังไม่มีคุณสมบัติ โดยต้องมีการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมาย ให้บุคคลภายนอกที่ได้รับผลกระทบจากวิธีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนำมาขายทอดตลาดชำระหนี้เงินตามคำพิพากษา ให้สามารถยื่นข้อเรียกร้องต่อศาลในคดีที่มีการยึดหรืออายัด ซึ่งเมื่อศาลมีคำสั่งให้บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบใช้แล้วไม่ปฏิบัติตาม ก็ให้มีสิทธิบังคับคดีเสมือนเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยไม่ต้องไปฟ้องเป็นคดีใหม่ วิธีการนี้จะทำให้เกิดความสะดวก และสามารถเยียวยาความเสียหายแก่บุคคลภายนอกได้รวดเร็วขึ้น โดยเสนอให้รับร่างผลิตภัณฑ์ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เรื่องการบังคับคดี ของคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ให้ออกเป็นกฎหมายขึ้นมาบังคับใช้

1. บทนำ

โดยทั่วไปเมื่อบุคคลใดเป็นเจ้าของทรัพย์สินสิ่งใดแล้ว เจ้าของทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองในอันที่จะกระทำการใด ๆ ได้ทุกอย่างอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้แม้กระทั่งรัฐก็จะเข้าไปแทรกแซงการใช้สิทธิของเอกชนนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติให้ทำได้โดยชัดแจ้ง เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 ที่บัญญัติว่า “ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้นกับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิยึดถือไว้และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย” จะเห็นได้ว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์อาจถูกจำกัดสิทธิโดยกฎหมายได้ ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายที่ว่านี้ ก็เช่นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาคบังคับคดีที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

กระบวนการดังกล่าวมีขึ้นภายหลังที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีแล้ว ถ้าผู้ที่แพ้คดีหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ผู้ชนะคดีหรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต้องดำเนินการตามกฎหมายขอให้บังคับคดีแก่ทรัพย์สินของผู้แพ้คดีหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษา การดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการบังคับคดีส่วนมากกระทำโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี โดยปฏิบัติภายในขอบเขตของคำพิพากษาหรือคำสั่งและตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หากหนี้ตามคำพิพากษาเป็นหนี้เงิน วิธีการบังคับคดี จะเริ่มจากเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีเพื่อตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีมาดำเนินการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อบังคับให้เป็นไปตามสิทธิและหน้าที่อันเกิดจากคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลแต่กระบวนการดังกล่าวจะต้องคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลด้วย กล่าวคือ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาและเจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องไม่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินเกินกว่าที่พอจะชำระหนี้ตามคำพิพากษาก็จะต้องไม่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลอื่นนำมาชำระหนี้ตามคำพิพากษา

โดยหลักการทั่วไปของบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะบังคับคดีได้เฉพาะทรัพย์สินของผู้แพ้คดีหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษา เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติยกเว้นไว้โดยชัดแจ้งว่า เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอาจบังคับคดีเอาจากทรัพย์สินของบุคคลภายนอกนำมาชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 282 วรรคท้าย ที่บัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินของภรรยาหรือบุตรผู้เยาว์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ได้แก่ สินสมรสและสินส่วนตัวของคู่สมรสของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เฉพาะที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาและคู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกันหรือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 268 วรรคหนึ่ง ที่ว่า “... ผู้ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ก็ดี เจ้าสำนักโรงแรมก็ดี หรือผู้ขนส่งก็ดี จะใช้บุริมสิทธิของตนเหนืออสังหาริมทรัพย์อันเป็นของบุคคลภายนอกก็ได้ เว้นแต่ตนจะารู้ในเวลาอันควรได้ว่าทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นของบุคคลภายนอก” ดังนั้น หากไปบังคับเอาทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยไม่เข้าข้อยกเว้นของกฎหมาย การบังคับคดีย่อมเป็นการบังคับคดีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

อย่างไรก็ดี ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานบังคับคดีในการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 283 วรรคแรก กำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีชอบที่จะบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอ้างว่าเป็นของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ทั้งนี้ ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาดำเนินการตามแนวบรรทัดฐานของศาลฎีกา ยังให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษานำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาแต่ได้โอนให้บุคคลภายนอกไปโดยเจตนาหลง หรือโอนทรัพย์สินนั้นไปโดยรู้ว่าเป็นทางให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาเสียเปรียบและผู้รับโอนไม่สุจริตหรือมิได้เสียค่าตอบแทน อันเป็นการโอนที่เข้าลักษณะเป็นการฉ้อฉลซึ่งเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษามีสิทธิฟ้องเพิกถอนการโอนให้ทรัพย์สินนั้นกลับมาเป็นของลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ ในกรณีเช่นนี้ ศาลฎีกาให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นมาได้ไม่ต้องฟ้องขอให้เพิกถอนการโอนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 237 เสียก่อน ซึ่งเมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินมาแล้ว บุคคลภายนอกที่ถูกกระทบกระเทือนสิทธิจากการบังคับคดีก็มีสิทธิมายื่นคำร้องต่อศาลให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึดได้ ตามมาตรา 288 หรือร้องขอให้เพิกถอนการยึดและการขายทอดตลาดตามมาตรา 296 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งทั้งสองกรณีนี้ เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจึงค่อยยกเรื่องโมฆะกรรมหรือการเพิกถอนการฉ้อฉลขึ้นต่อผู้

จะเห็นได้ว่า ในบางครั้ง ทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดีและเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาไปยึด ในขณะที่นั้นอาจไม่ใช่ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เพราะไม่มีชื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาในทางทะเบียนหรือทรัพย์สินนั้นอยู่ในความครอบครองของบุคคลภายนอก โดยตามบทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบันปล่อยให้เป็นที่ของบุคคลภายนอกที่ถูกกระทบกระเทือนสิทธิจากการยึดทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องมายื่นคำร้องตามมาตรา 288 เสียก่อนเจ้าพนักงานบังคับคดีนำทรัพย์สิน

เช่นว่านั้นออกขายทอดตลาด หากเจ้าพนักงานบังคับคดีนำทรัพย์สินเช่นว่านั้นออกขายทอดตลาดไปแล้ว ผู้ที่ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตจากการขายทอดตลาดย่อมได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถึงแม้ว่าทรัพย์สินนั้นมีเจ้าของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ก็ไม่ให้เสียสิทธิในทรัพย์สินนั้นไป เจ้าของกรรมสิทธิ์จะติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนมาไม่ได้ ตามกฎหมายในปัจจุบัน บุคคลภายนอกที่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการบังคับคดี จะได้รับการบรรเทาเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายในกรณีนี้ได้ จะต้องไปฟ้องร้องให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาผู้นำยึดและเจ้าพนักงานบังคับคดีรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นคดีละเมิดเพราะการไปยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นมาโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และเรียกร้องให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาชดเชยเงินคืนฐานละเมิดได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น

จากการศึกษาระบบกฎหมายของต่างประเทศ อาทิเช่น ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมัน ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา หากในคดีที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นศาลได้มีคำสั่งให้ผู้ขอให้บังคับคดีวางเงินหรือหาประกันต่อศาลเพื่อประกันค่าสินไหมทดแทนจากการที่มีการร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สิน หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีมีความสงสัยเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดมา ในกรณีนี้ ศาลอาจสั่งให้นำเงินหรือประกันที่วางไว้นามาชดเชยแก่บุคคลภายนอกที่ต้องเสียหายนั้นมาได้ แต่อย่างไรก็ดี บุคคลภายนอกก็ต้องดำเนินการฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาลเพื่อชี้ขาดคดีแล้วจึงจะนำเงินหรือประกันนำมาชดเชยแก่บุคคลภายนอกนั้นได้

2. ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกอันเกิดจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเพื่อบังคับคดีตามคำพิพากษา

ในคดีที่เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินเพื่อนำออกขายทอดตลาด หากว่ามีบุคคลภายนอกมายื่นคำร้องขัดทรัพย์สินก่อนเจ้าพนักงานบังคับคดีนำทรัพย์สินเช่นนั้นออกขายทอดตลาด ในการดำเนินคดีร้องขัดทรัพย์สิน ผู้ร้องขอมีหน้าที่นำส่งสำเนาคำร้องให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดี เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้รับคำร้องขอโดยชอบแล้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องงดการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้นทันที ถ้ามีการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นต่อไป ถือว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีปฏิบัติการบังคับคดีฝ่าฝืนต่อกฎหมายมาตรา 288 วรรคหนึ่ง ผู้ร้องขัดทรัพย์สินมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนการขายหรือจำหน่ายนั้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 296 วรรคสอง โดยในทางปฏิบัติ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ได้รับความเสียหายจากการยื่นคำร้องขัดทรัพย์สิน จึงมีสิทธิขอให้สั่งให้ผู้ร้องวางเงินประกันความเสียหายให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งถ้าหากว่าผู้ร้องขัดทรัพย์สินสุจริตและเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่ยึดกระบวนกรร้องขัดทรัพย์สินนี้ก็จะเป็นการคุ้มครองผู้สุจริต

ผู้เขียนเห็นว่า ถ้าไปยึดหรืออายัดและการขายทอดตลาดทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่มีใช้ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ย่อมเป็นการบังคับคดีโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ซื้อทรัพย์สินไปตามคำสั่ง

ศาลแม้จะสุจริต ก็ไม่อาจอ้างสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1330 และ เจ้าของทรัพย์ที่แท้จริงไม่จำเป็นต้องร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินกับชอบที่ขอให้เพิกถอนการกระทำที่ขัด ต่อกฎหมายตามมาตรา 296 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายกฏหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่ง มีกรอบระยะเวลาการยื่นคำร้องขอ จะต้องยื่นคำร้องก่อนการบังคับคดีเสร็จลง แต่การจะยื่นคำร้อง ขอตามมาตรา 296 วรรคสองนี้ จะต้องไม่ได้อยู่ในวิสัยที่สามารถยื่นคำร้องตามมาตรา 288 ได้ เพราะมิฉะนั้น บทบัญญัติในมาตรา 288 ย่อมเป็นอันไร้ประโยชน์ไป ทั้งยังอาจมีการหลีกเลี่ยงค่า ขึ้นศาล เพราะคำร้องขอตามมาตรา 296 นี้คำร้องขอเป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์ ผู้ร้องไม่ต้องเสียค่าขึ้น ศาลและยังเป็นหนทางที่จะมีการนำมาใช้เป็นช่องทางเพื่อประวิงการบังคับคดีให้ล่าช้าไปอีกด้วย

1) ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดในการร้องขอตทรัพย์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง มาตรา 288

(1) เกี่ยวกับระยะเวลาในยื่นคำร้องขอตทรัพย์มาตรา 288

ตามมาตรา 288 กำหนดให้ผู้ร้องขอตทรัพย์ยื่นคำร้องขอต่อศาลก่อนเจ้าพนักงาน บังคับคดีนำทรัพย์สินที่ยึดออกขายทอดตลาด ในทางปฏิบัติกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้อง ตามมาตรา 288 นี้ ศาลมักจะนำมาใช้บังคับคดีโดยเคร่งครัดไม่ให้ขยายระยะเวลาออกไป ถ้ายื่น คำร้องภายหลังที่เจ้าพนักงานบังคับคดีนำทรัพย์สินเช่นว่านั้นออกขายทอดตลาด ศาลยกคำร้อง และจะยื่นคำร้องขอตทรัพย์ไม่ได้อีก เว้นแต่ไม่อยู่ในวิสัยที่จะยื่นคำร้องได้ก่อนนั้นได้ เช่น ทรัพย์สิน ยึดที่เป็นของสดของเสียง่าย ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 308 วรรค สอง อนุญาตให้เจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถนำออกขายได้ทันที โดยไม่ต้องขออนุญาตจากศาล ให้ขายทอดตลาดก่อน กรณีเช่นนี้ บุคคลภายนอกสามารถมายื่นคำร้องขอให้เพิกถอนการบังคับ คดีโดยอาศัยมาตรา 296 วรรคสองได้ แต่อย่างไรก็ตาม การยึดทรัพย์สินที่เป็นของสดเสียง่าย แต่ ผู้ร้องยื่นคำร้องเกินกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แม้เป็นการบังคับคดีที่ผิดกฎหมาย เพราะไม่ใช่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เมื่อผู้ร้องมายื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา 296 วรรคสามแล้ว ย่อมหมดสิทธิที่จะเข้ามาในคดีเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองได้อีกต่อไป

จะเห็นได้ว่า ศาลได้นำกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอตามมาตรา 288 และ มาตรา 296 มาใช้โดยเคร่งครัดมาก ถ้าผู้ร้องขอยื่นคำร้องเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ศาลก็ ยกคำร้องขอ หากบุคคลภายนอกนั้นเป็นเจ้าของทรัพย์สินย่อมหมดสิทธิที่จะเข้ามาในคดีเพื่อให้ ได้รับความคุ้มครองได้อีกต่อไป เพราะยังมีความเห็นในทางโครงสร้างของกฎหมายว่า บุคคลภายนอกดังกล่าว น่าจะต้องไปขอคุ้มครองโดยการร้องขอตทรัพย์ตามมาตรา 288 เท่านั้น ถ้า เปิดช่องให้ขอคุ้มครองตามมาตรา 296 วรรคสอง ได้ โดยไม่ปรากฏเหตุให้ไม่สามารถยื่นคำร้อง ได้ทันตามคำพิพากษาที่ยกมาข้างต้น ก็จะทำให้มีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ซื้อทรัพย์โดยสุจริตจาก การขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลและการขายทอดตลาดของกรมบังคับคดี นอกจากนั้นยังทำให้ บทบัญญัติเรื่องการร้องขอตทรัพย์หมดความหมายไป

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2648/2547

(2) เงื่อนไขเกี่ยวกับคดีที่จะร้องขอชดเชยทรัพย์

จากการศึกษาพบว่า ในคดีที่มีการร้องขอให้ปล่อยสินที่ยึดได้ ตามแนวทางของศาลฎีกา² จำกัดไว้เฉพาะคดีที่เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินไว้เพื่อขายทอดตลาดชำระหนี้เงินตามคำพิพากษาเท่านั้น ถ้าเป็นหนี้อื่น ๆ เช่น หนี้กระทำการ งดเว้นกระทำการหรือส่งมอบทรัพย์สิน แม้ว่าหนี้ดังกล่าวจะต้องทำการยึดทรัพย์สินเพื่อนำออกขายทอดตลาดก็ตาม ก็จะยื่นคำร้องตามมาตรา 288 เพื่อให้ศาลสั่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปล่อยทรัพย์สินนั้นไปไม่ได้ ดังนั้น ในคดีฟ้องขับไล่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารให้ออกไปจากอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 296 ตรี ถ้ายังมีสิ่งของที่อยู่ในอสังหาริมทรัพย์นั้น ซึ่งเจ้าพนักงานบังคับคดีจะมอบให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษารักษาไว้หรือจัดการขนย้ายไปเก็บรักษา ณ สถานที่ใดโดยให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้ ในกรณีนี้ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทำบัญชีสิ่งของไว้และแจ้งหรือประกาศให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษารับคืนไปภายในเวลาที่เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนด ถ้าหากลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่รับสิ่งของนั้นคืนภายในเวลาที่กำหนด เจ้าพนักงานบังคับคดี โดยได้รับอนุญาตจากศาลมีอำนาจขายทอดตลาดสิ่งของนั้นแล้วเก็บรักษาเงินสุทธิหลังจากหักค่าใช้จ่ายไว้แทนสิ่งของนั้น ในกรณีนี้ ไม่ใช่เป็นการที่เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินเพื่อนำออกขายทอดตลาดชำระหนี้เงิน จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะยื่นคำร้องขอตามมาตรา 288 นี้ได้ การที่ผู้ร้องอ้างว่าทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดีรวบรวมเป็นของผู้ร้อง ก็ขอจะไปว่ากล่าวเป็นเรื่องอื่นต่างหาก แต่ไม่มีอำนาจยื่นคำร้องชดเชยทรัพย์ที่เข้ามาในเป็นคดีนี้

2) ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดในการขอคืนส่วนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ความแพ่ง มาตรา 287

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 287 เป็นเรื่องของบุคคลภายนอกที่มีสิทธิจะร้องขอให้บังคับเหนือทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดียึดไว้ เช่น บุคคลผู้เป็นเจ้าของรวมกับลูกหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิขอคืนส่วนของตนออกจากเงินที่ขายทอดตลาดได้สุดแต่ว่าจะมีส่วนมากน้อยเท่าใด หรือบุคคลผู้อยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนได้ก่อนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1300 บุคคลเหล่านี้กฎหมายคุ้มครองที่การบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาจะไปมีผลกระทบกระทั่งถึงบุริมสิทธิหรือสิทธิอื่น ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกอาจร้องขอให้บังคับเหนือทรัพย์สินนั้นได้ตามกฎหมาย โดยหลักเกณฑ์ที่บุคคลภายนอกจะยื่นคำร้องให้ได้รับสิทธิคืนส่วน ตามมาตรา 287 นี้ได้ บุคคลภายนอกนั้น ตามมาตรา 287 บัญญัติไว้ว่า “ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 288 และ 289” ซึ่งโดยทั่วไปย่อมหมายความว่า ถ้าเป็นกรณีที่บุคคลภายนอกมีสิทธิที่ขอคุ้มครองตามมาตรา 288 (ร้องขอชดเชยทรัพย์) หรือ 289 (ขอรับชำระหนี้ก่อน) ได้อยู่แล้ว ก็ต้องไปขอคุ้มครองตามมาตรานั้น จะมาขอคุ้มครองตามมาตรา 287 นี้ไม่ได้ นอกจากนี้ ศาลฎีกายังวินิจฉัยไว้อีกว่าเงินที่ได้จากการขายทอดตลาด

² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6547/2538

ทรัพย์ไม่ใช่ช่วงทรัพย์ตามที่กฎหมายกำหนด จึงไม่คืนเงินดังกล่าวให้แก่เจ้าของที่แท้จริง³ อย่างไรก็ตาม ศาลฎีกาก็ไม่ได้วินิจฉัยว่า ถ้าบุคคลภายนอกดังกล่าว ไม่ได้รับคุ้มครองอย่างนั้นแล้ว จะเสียหายความเสียหายแก่บุคคลภายนอกนั้นอย่างไร ในเมื่อขายทรัพย์สินของบุคคลภายนอกไปแล้ว ครั้นจะมารับเงินที่ขายทรัพย์นั้นไว้แทน ก็มักจะต้องห้ามตามข้อจำกัดนี้

3) ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดในการขอให้เพิกถอนการยึดและการขายทอดตลาด

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 296

เมื่อผู้ร้องทราบเรื่องภายหลังเจ้าพนักงานบังคับคดีนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดไปแล้ว จึงมายื่นคำร้องขอให้เพิกถอนการขายทอดตลาด ดังนี้ ตามแนวทางของศาลฎีกา⁴ ถ้าตามคำร้องผู้ร้องกล่าวอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษานำยึดและลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินนั้น เป็นเรื่อง queผู้ร้องมุ่งหมายให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปล่อยทรัพย์สินที่ยึดคืนแก่ผู้ร้อง จึงเข้าหลักเกณฑ์ที่จะต้องไปยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์ตามบทบัญญัติมาตรา 288 มิใช่เป็นการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนการขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 296 วรรคสอง เมื่อทรัพย์สินที่ยึดนั้นเจ้าพนักงานบังคับคดีนำออกขายทอดตลาดไปก่อนแล้ว ศาลยกคำร้องและจะยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์ตามมาตรา 288 ไม่ได้อีกเพราะล่วงเลยระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด

สำหรับการอายัดสิทธิเรียกร้องที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษามีต่อบุคคลภายนอก ถ้าเจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งคำสั่งอายัดแล้วบุคคลภายนอกนั้นไม่ยอมปฏิบัติตามและไม่ได้ยื่นคำร้องคัดค้านด้วย กระบวนการต่อไปเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 312 ที่ว่า “ถ้าคำสั่งอายัดทรัพย์นั้นไม่มีการคัดค้านหรือศาลได้มีคำสั่งรับรองดังกล่าวแล้วและบุคคลภายนอกมิได้ปฏิบัติตามนั้น เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีแก่บุคคลภายนอกนั้นและดำเนินการไปเสมือนหนึ่งว่าบุคคลนั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา” ดังนั้น ถ้าหากลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ได้ทรงสิทธิเรียกร้องนั้น โดยจำหน่าย จ่ายโอนสิทธิเรียกร้องให้แก่บุคคลภายนอกไปแล้วโดยชอบ ก่อนที่จะมีคำสั่งอายัดทรัพย์กระบวนการแจ้งคำสั่งอายัดทรัพย์ จึงไม่มีการแจ้งบุคคลภายนอกที่ได้รับโอนสิทธิเรียกร้องมาโดยชอบจึงไม่ได้คัดค้านหรือโต้แย้งการอายัดทรัพย์นั้น จึงจะนำมาตรา 312 มาใช้กับบุคคลภายนอกที่ได้รับโอนสิทธิเรียกร้องมาจากลูกหนี้ตามคำพิพากษาแล้วไม่ได้ ซึ่งศาลฎีกาก็ได้วางแนวทางให้บุคคลภายนอกที่ได้รับโอนสิทธิเรียกร้องนั้น สามารถดำเนินการขอให้ศาลเพิกถอนการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 296 วรรคสอง โดยต้องยื่นคำร้องก่อนการบังคับคดีได้เสร็จลง แต่ต้องไม่ช้ากว่า 15 วันนับแต่วันที่ที่ทราบข้อความหรือพฤติการณ์อันเป็นมูลแห่งข้ออ้างนั้น⁵

³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2891/2552

⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 835/2549

⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1595/2548

ในกรณีเช่นนี้ แม้บทบัญญัติว่าด้วยการบังคับคดีส่วนใหญ่ จะมีกำหนดหลักการในการวางเงินหรือหาประกันเพื่อประกันการชำระค่าสินไหมทดแทน เช่น ในมาตรา 276 หรือมาตรา 288 เรื่องร้องขอตีทรัพย์ก็ตาม แต่สำหรับหลักการในเรื่องการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนนั้น บทบัญญัติว่าด้วยการบังคับคดีส่วนใหญ่กลับไม่ได้กำหนดไว้อันมีผลทำให้บุคคลที่ได้รับความเสียหายต้องไปฟ้องให้ชำระค่าสินไหมทดแทนเป็นคดีใหม่ ทำให้เสียเวลา ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น สำหรับในด้านศาลนั้นก็จะมีผลทำให้จำนวนคดีที่มาสู่ศาลเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งผู้พิพากษาในคดีเดิมยังเป็นผู้รู้ข้อเท็จจริงของเรื่องดีกว่า

3. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองบุคคลภายนอกที่ถูกกระทบกระเทือนสิทธิจากการบังคับคดี ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทย กฎหมายดังกล่าวยังไม่มีกระบวนการที่สามารถนำมาใช้เพื่อการเยียวยาบุคคลภายนอกไว้อย่างเหมาะสม จึงเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัตินั้น ๆ หากบุคคลภายนอกไม่ได้ยื่นคำร้องเข้ามาภายในระยะเวลาที่กฎหมาย และให้สามารถนำเอาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 296 มาใช้กับกรณีที่บุคคลภายนอกกล่าวอ้างว่าทรัพย์สินที่ถูกยึดนั้นมีมูลค่าหนี้ตามคำพิพากษาการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดีจึงฝ่าฝืนกฎหมายโดยชัดแจ้ง ตามมาตรา 296 วรรคสอง ดังนี้ จึงเสนอแนะให้มีการคุ้มครองบุคคลภายนอกที่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการบังคับคดี ดังนี้

1. ในคดีที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 276 วรรคสอง ถ้าศาลที่ออกหมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ มีความสงสัยว่าไม่สมควรยึดทรัพย์สินนั้นศาลจะมีคำสั่งให้ผู้ขอยึดวางเงินต่อศาลหรือหาประกันมาให้ตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรในเวลาที่ออกหมายก็ได้ เพื่อป้องกันการบุบสลายหรือสูญหายอันจะพึงเกิดขึ้นเนื่องจากการยึดทรัพย์ผิด โดยบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดลงไว้ว่าให้อำนาจบุคคลที่ได้รับความเสียหายการยึดอายัดทรัพย์สินมาผิดของเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาหรือเจ้าพนักงานบังคับคดี จะสามารถขอให้ศาลมีคำสั่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากเงินหรือหลักประกันที่มาวางศาลนั้นอย่างไร ดังนั้น จึงควรกำหนดหลักการดังกล่าวลงในบทบัญญัติมาตราดังกล่าว ให้บุคคลภายนอกที่ทรัพย์สินถูกยึดหรืออายัดนำออกขายทอดตลาดไป ให้บุคคลดังกล่าวสามารถเรียกร้องในคดีที่มีการบังคับคดีนั้นได้ ไม่ต้องไปฟ้องร้องเป็นคดีใหม่ แต่ถ้าในคดีนั้นศาลไม่ได้สั่งให้วางเงินหรือหาประกันมาวางในขณะที่ออกหมายบังคับคดี ในกรณีเช่นนี้ เมื่อศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าคำร้องนั้นฟังได้ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ขอบังคับคดีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายอาจร้องขอให้ศาลบังคับคดีแก่บุคคลนั้นเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

โดยผู้เขียนเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 276 ให้ใช้ข้อความตามแนวทางของ คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกร่างมาตรา 276 ขึ้น⁶

2. ปัญหาข้อจำกัดในการร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึด

จากการศึกษาพบว่า คดีที่มีการร้องขอให้ปล่อยตามแนวทางของศาลฎีกากำหนดให้มีได้ เฉพาะคดีที่เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินไว้เพื่อขายทอดตลาดเพื่อชดใช้ในหนี้เงินเท่านั้น เป็นหนี้อื่น ๆ เช่น หนี้กระทำการ งดเว้นกระทำการ หรือส่งมอบทรัพย์สิน แม้ว่าหนี้ดังกล่าวจะต้อง ทำการยึดทรัพย์สินเพื่อนำออกขายทอดตลาดก็ตามก็จะร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึดตามมาตรา 288 ไม่ได้ ในคดีฟ้องขับไล่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารให้ออกไปจากอสังหาริมทรัพย์ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 296 ตรี เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจส่งมอบ การครอบครองให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ถ้ายังมีสิ่งของที่อยู่ในอสังหาริมทรัพย์ที่ส่งมอบ โดย ทรัพย์สินนั้นเป็นของบุคคลอื่นไม่ใช่ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา คดีนี้มีใช่เป็นการยึดเพื่อนำออก ขายทอดตลาดชำระหนี้เงิน จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงจะยื่นคำร้องขอให้ปล่อย ทรัพย์สินตามมาตรา 288 ได้

ผู้เขียนจึงเห็นว่า บุคคลภายนอกที่ถูกกระทบกระเทือนสิทธิจากการดำเนินการบังคับ คดีไม่สามารถยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึดได้ เพราะไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา 288 จึงเป็นกรณี ที่ไม่อาจขอตามกฎหมายเฉพาะในชั้นบังคับคดีได้ บุคคลดังกล่าวจึงสามารถขอกู้คุ้มครองโดยการ ร้องสอดเข้าในเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 57 (1) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่งได้ทั้งนี้เพื่อความเป็นธรรมแก่บุคคลภายนอกซึ่งถูกกระทบสิทธิและทำให้ศาลสามารถ นำบทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันนำมาใช้ตรงกับสภาพความเป็นจริงในเมื่อทรัพย์สิน นั้นไม่ใช่ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาก็ต้องปล่อยทรัพย์สินนั้นคืนไป

3. ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 288 และมาตรา 312 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่งให้มีข้อความทำนองตามมาตรา 296 วรรคหก คือ ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงต่อศาลว่า ทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดและนำออกขายนั้นมิใช่เป็นของลูกหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาบุคคลภายนอก ดังกล่าวมีสิทธิยื่นคำร้องเข้ามาในคดีเดิม ถ้าหากมีบุคคลที่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายซึ่ง ได้แก่ ลูกหนี้ตามคำพิพากษา เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา เจ้าพนักงานบังคับคดี หรือผู้พิพากษาผู้สั่ง คดี แล้วแต่กรณี เพื่อให้บุคคลภายนอกนั้นสามารถพิสูจน์ความเสียหายในคดีเดิมให้บุคคลผู้ จะต้องรับผิดชอบชดใช้เงินคืนโดยบุคคลภายนอกนั้น ไม่ต้องไปฟ้องเป็นคดีใหม่ และในกรณีที่ยังไม่ได้ รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจนครบถ้วน เพราะบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบไม่มีทรัพย์สินให้บังคับนำมา ชำระหนี้ได้หรือทรัพย์สินของตนที่ถูกยึดอายัดและนำออกขายไปได้ราคาต่ำกว่าความจริงมาก ใน กรณีเช่นนี้ ก็ให้ได้รับการชดใช้คืนในคดีเดิมนั้นเอง ซึ่งถ้าศาลได้สวนแล้วสั่งให้ชำระหนี้ให้หากไม่ ชำระก็ให้บังคับคดียึดทรัพย์สินเสมือนเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ทันทีโดยเทียบเคียงกับ

⁶ รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ครั้งที่ 1662-28/2553 วันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2553.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 263 ได้โดยบัญญัติเป็นกฎหมายขึ้นใหม่มีข้อความดังนี้

“มาตรา 296/1 บทบัญญัติในวรรคหกของมาตรา 296 ให้นำมาใช้บังคับกับกรณีที่มีการยึดหรืออายัดและนำออกขายซึ่งทรัพย์สินของบุคคลอื่นมิใช่ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาตาม มาตรา 288 มาตรา 312 หรือกรณีอื่น ๆ ให้มีสิทธิยื่นคำร้องเข้ามาในคดีเดิมก่อนการบังคับคดีเสร็จลงตามมาตรา 296 วรรคสี่ ให้มีสิทธิได้รับการชดใช้ค่าเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดจากการบังคับคดีของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าพนักงานบังคับคดี ในเมื่อพิสูจน์ได้ว่าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีกระทำการไปโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ แต่ไม่ตัดสิทธิเจ้าของอันแท้จริงจะไปฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายรวมทั้งเงินที่จ่ายเป็นคดีต่างหากตามมาตรา 284 วรรคสอง กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม ถ้าหากมีเงินเหลือจากการขายทรัพย์สินให้นำมาคืนเจ้าของอันแท้จริงโดยถือว่าเป็นค่าเสียหายส่วนหนึ่ง”

อย่างไรก็ตาม ถ้าบุคคลภายนอกไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายจากศาลล้มเลิกหนี้ทดแทนเพราะบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบไม่มีทรัพย์สินที่จะนำมาบังคับคดีชำระหนี้ได้ หรือในคดีนั้นไม่มีผู้ที่ต้องรับผิดชอบ อาทิเช่น เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาผู้นำยึดทรัพย์สินกระทำโดยสุจริตและเจ้าพนักงานบังคับคดีไม่ได้ดำเนินการบังคับคดีฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และไม่ได้การกระทำการบังคับคดีโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นต้น ในกรณีนี้บุคคลภายนอกไม่สามารถเรียกร้องให้บุคคลใดชดใช้เพื่อความเสียหายอันเกิดขึ้นได้เลย ดังนั้น ปัญหาจากการที่ไม่มีบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ให้ความคุ้มครองหรือบรรเทาความเสียหายของบุคคลภายนอก จึงควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ชัดเจน ผู้เขียนเห็นว่า ในเบื้องต้น กรมบังคับคดีควรแก้ไขคำสั่งและระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบังคับคดีในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะไปดำเนินการยึดตามรายการทรัพย์สินที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้แจ้งไว้ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทำการสอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงเสียก่อนว่าทรัพย์สินที่จะไปดำเนินการยึดเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา หากมีข้อสงสัยให้รายงานต่อศาลเพื่อทำการไต่สวนว่าเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่และเมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ดำเนินการยึดทรัพย์สินนั้นไว้แล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีติดประกาศแจ้งการยึดทรัพย์สินไว้ ณ สถานที่ที่ยึดและที่กรมบังคับคดี หรือลงหนังสือพิมพ์พร้อมทั้งรูปถ่ายทรัพย์สินที่ยึดไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน เพื่อให้บุคคลภายนอกที่อ้างว่าเป็นเจ้าของที่แท้จริงได้ข่าวสารได้คัดค้าน ถ้ามีผู้คัดค้านก็ให้ผู้คัดค้านร้องชดทรัพย์สินหากพ้นกำหนดเวลา 15 วันแล้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีจึงมีสิทธิติดประกาศกำหนดวันขายทอดตลาดได้ โดยกำหนดเป็นระเบียบและวิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานบังคับคดี

จากแนวทางดังกล่าวผู้เขียนเชื่อว่าจะสามารถแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้แก่บุคคลภายนอกที่ถูกระทบกระเทือนสิทธิจากการบังคับคดีและผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมได้อีกระดับหนึ่งด้วย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- จรัญ ภักดีธนากุล. (2555). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหนี้. กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินติ้ง (ประเทศไทย).
- จรัญ ภักดีธนากุล. (2553). กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดี (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พลสยามพรินติ้ง(ประเทศไทย)..
- ประจักษ์ พุทธิสมบัติ. (2551). คำบรรยายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาคบังคับคดี. กรุงเทพฯ : มีสมบัติ.
- ประพนธ์ ศาตะมาน. (2527). คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาค 4 วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา และการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ครั้งที่ 1662-28/2553 วันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2553. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา : ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

- ประกิต สุขเกษม. “ยึดทรัพย์ผู้อื่นขายทอดตลาด” ดุลพาห. หน้า 47-58. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2557, จาก http://www.elib.coj.go.th/Article/d21_6_5.pdf.
- ไพจิตร ปุญญพันธ์. “กรณีทรัพย์สินของบุคคลภายนอกถูกจำหน่ายไปเพื่อประโยชน์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา.” ดุลพาห. หน้า 54-66. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2557, จาก http://www.elib.coj.go.th/Article/d33_1_6.pdf.